

activities, compensatory skills); general skills and abilities.

Key words: content component, professional foreign language training, tourism studies specialists, subject and procedural aspects.

Дата надходження статті: «07» листопада 2018 р.

УДК 378.4

Клепар М. В.*

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАТИВНОГО Й МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ

У статті здійснено комплексний аналіз навчальної літератури для студентів різних спеціальностей галузі знань «Міжнародні відносини», який передбачає її загальну структурно-функціональну характеристику за певними ознаками й критеріями, через призму динаміки внутрішніх змін і модернізації. Зазначено, що сучасна педагогічна наука розглядає навчальну літературу як дидактичний об'єкт, що є не тільки носієм і формою фіксації змісту освіти, а й проектує організацію освітнього процесу, навчальні видання реалізують його сутнісно-змістовий і процесуально-діяльнісний компоненти та відображають основні елементи педагогічної системи: мету, визначення організаційних форм і виклад змісту навчання; вибір і розробку дидактичних технологій тощо. Охарактеризовано навчальну літературу для студентів спеціальностей «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародне право» галузі знань «Міжнародні відносини». На основі аналізу різних джерел визначено рейтинги підручників і навчальних посібників, які використовують студенти, що навчаються за означеними спеціальностями. Зазначено, що нагромаджено найбільший обсяг навчальної літератури зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», і пояснюється тим, що ця література має загальнотеоретичний характер, і затребувана студентами, які опановують інші вищезгадані спеціальності; по-друге, інтегрувала навчальні видання, підготовлені до 2015 р., за спеціальностями «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація», «Країнознавство». Визначено основні тенденції підготовки навчальних видань на початку ХХІ ст., що полягають у виданні спеціалізованої профільної літератури довідникового характеру й іноземною мовою; у відмові від російськомовної літератури, яка заміщується повноцінними українськими виданнями, тощо. Акцентовано, що в царині підручникотворення в галузі знань «Міжнародні відносини» залишається чимало прогалин, зокрема брак хрестоматій, які стосуються різних аспектів міжнародних відносин тощо.

Ключові слова: навчальна література, підручник, навчальний посібник, галузь знань «Міжнародні відносини», спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціальність «Міжнародні економічні відносини», спеціальність «Міжнародне право».

Сучасна педагогічна наука розглядає навчальну літературу як дидактичний об'єкт, що є носієм і формою фіксації змісту освіти та проектує організацію освітнього процесу. Підручник і навчальний посібник як комплексна інформаційна модель в органічній єдності реалізують його сутнісно-змістовий і процесуально-діяльнісний компоненти та відображають основні елементи педагогічної системи: мету, визначення організаційних форм і виклад змісту навчання; вибір і розробку дидактичних технологій тощо. Як один із головних технічних засобів навчання вони, передусім, мають урахувати запити, інтереси, можливості свого споживача – студента, поєднуючи таким чином основні види їхньої пізнавальної діяльності з предметним змістом галузі

* © Клепар М. В.

науки тощо.

Означені рефлексії актуалізують науково-теоретичну й навчально-методичну необхідність здійснення предметного структурно-функціонального навчальних видань як засобу інформативного й методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців у різних галузях знань. У цьому дослідженні означене завдання розв'язуємо на прикладі забезпечення навчальною книгою студентів-міжнародників, що здобувають освіту у вишах України на початку ХХІ ст. Вона відзначається загальними та специфічними характеристиками й тенденціями розвитку навчально-методичних видань на сучасному етапі реформування системи вищої освіти.

Широкий комплекс проблем щодо ролі й значення навчальної книги в організації освітнього процесу в закладах вищої освіти (ЗВО) знайшов усебічне обґрунтування в спеціальних студіях українських і зарубіжних авторів (С. Антонова, І. Антоненко, А. Бессараб, В. Бейлінсон, Ж. Льченко, Т. Олянишен, В. Салов, Л. Середа, Ю. Шабанова та ін.) та в навчальних виданнях з теорії і практики вищої школи (В. Андрущенко, З. Слєпкань, Т. Туркот, М. Фіцула, Д. Чернилевський та ін.). Окремі аспекти цієї проблеми порушено в працях, присвячених професійній підготовці студентів-міжнародників у вишах України, зокрема К. Істоміної, Л. Максимчук, Н. Мукан, О. Тарасової, В. Третька та ін. Аналіз цих напрацювань свідчить, що означена в назві статті проблема не стала предметом окремого дослідження, тож потребує спеціального вивчення.

Мета статті полягає в здійсненні комплексного аналізу навчальної літератури для студентів різних спеціальностей галузі знань «Міжнародні відносини», який передбачає її загальну структурно-функціональну характеристику за певними ознаками й критеріями, через призму динаміки внутрішніх змін і модернізації.

Важливе підґрунтя для з'ясування загального стану справ щодо підготовки навчальної літератури в галузі знань «Міжнародні відносини» дають складені нами на основі аналізу різних джерел (списків «основної» й «допоміжної» літератури в навчальних і навчально-методичних виданнях, навчальних програмах, електронних каталогах тощо) за критерієм «частота фіксації» рейтинги підручників і навчальних посібників, які використовуються студентами-міжнародниками. Кожен з них має свої особливості й потребує окремих коментарів

Перелік навчальної літератури «ТОП-15» найбільш розмаїтий за змістом, позаяк вона має загальнотеоретичний характер, а чинна нині спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» інтегрувала існуючі до 2016 р. Три окремі спеціальності («Міжнародні відносини», «Країнознавство», «Міжнародна інформація»). Окрім того, нею активно користуються студенти, що навчаються на інших спеціальностях галузі знань «Міжнародні відносини» та суміжних з нею галузях професійної підготовки майбутніх фахівців (табл. 1).

Таблиця 1

**ТОП-15 підручників і навчальних посібників зі спеціальності
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**

Автор	Назва видання	Місце, рік
1	2	3
А. Камінський	Основи міжнародних відносин	Львів, 2001
О. Сагайдак	Дипломатичний протокол та етикет	К., 2006
М. Мальський, М. Мацях	Теорія міжнародних відносин	К., 2007
А. Зленко	Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України	К., 2008
В. Манжола та ін.	Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин	К., 2008

Продовження табл. 1

1	2	3
В. Гондюл, М. Рижков, О. Андреева	Вступ до спеціальності. Міжнародна інформація	К., 2009
В. Головченко, М. Дорошко, П. Ігнат'єв	Країнознавство	К., 2009
За ред. Ю. Козака, В. Ковалевського, Н. Логвінової	Міжнародні організації	К., 2009
О. Коппель (кер. авт кол)	Міжнародні системи і глобальний розвиток	К., 2009
кер. авт. кол. В. Крушинський	Міжнародні відносини та світова політика	К., 2010
В. Матвієнко, В. Головченко, В. Солдатенко	Дипломатична історія України	К., 2010
за ред. М. Дорошка	Країнознавство	К., 2012
В. Копійка, Т. Шинкаренко	Європейський Союз: історія і засади функціонування	К., 2012
В. Матвієнко, В. Головченко	Дипломатична історія України (1923-1993)	К., 2012
Л. Дорош, М. Здоровега, О. Івасечко та ін.	Основи теорії міжнародних відносин	Львів, 2015

Перелік літератури «ТОП-10» для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» має, по-перше, більш вузькопрофільний характер, по-друге, вона активно використовується майбутніми фахівцями, що навчаються на суміжних спеціальностях галузі знань «Економіка», по-третє, тут маємо кілька найбільш «рейтингових» підручників, які залишаються затребуваними із середини 90-х рр. ХХ ст. (Л. Філіпенко, В. Будкін, І. Бураковський) та в останнє десятиліття (табл. 2).

Таблиця 2

**ТОП-10 підручників і навчальних посібників зі спеціальності
«Міжнародні економічні відносини»**

Автор	Назва видання	Місце, рік
Л. Філіпенко, В. Будкін, І. Бураковський	Міжнародні економічні відносини. Система врегулювання міжнародних економічних відносин	К., 1994
О. Передерій	Міжнародні економічні відносини	К., 2008
А. Філіпенко	Міжнародні економічні відносини: теорія	К., 2008
В. Романчиков, І. Романчиков	Міжнародні економічні відносини	К., 2008
В. Вергун	Економічна дипломатія.	К., 2010
В. Козик, А. Панкова, Н. Дагленко	Міжнародні економічні відносини	К., 2011
В. Мазуренко, Р. Стаканов	Облік зовнішньоекономічної діяльності	К., 2011
О. Шнирков, Р. Заблоцька	Міжнародні економічні відносини	Дніпро, 2012
О. Рогач, П. Намо-нюк, О. Анісімова	Світова економіка	К., 2012
І. Амеліна, Т. Попова, С. Владимиров	Міжнародні економічні відносини	К., 2013

Означені вище риси значною мірою стосуються переліку ТОП-5 підручників і навчальних посібників зі спеціальності «Міжнародне право», яка, необхідно додати, призначається не лише для майбутніх міжнародників та правознавців, а й студентів інших гуманітарних спеціальностей. Він найбільше увиразнює провідну роль у підготовці навчальної літератури науковців столичних вишів, зокрема Інституту

міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (табл. 3).

Таблиця 3

ТОП-5 підручників і навчальних посібників зі спеціальності «Міжнародне право»

Автор	Назва видання	Місце, рік
В. Муравйов	Вступ до права Європейського Союзу	К., 2008
за ред. А. Довгера	Міжнародне приватне право	К., 2008
В. Мицик	Права людини в міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту	К., 2010
за ред. В. Ліпкана	Міжнародне право	2009
О. Задорожній, М. Медведєва	Міжнародне право навколишнього середовища	К., 2010
В. Мицик	Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту	К., 2010

Змістовно-тематичну структуру цієї навчальної літератури відображає умовний поділ на групи, які стосуються проблем: а) теорії міжнародних відносин і світової політики; б) історії їхнього розвитку в різних часових і територіальних вимірах; в) розвитку міжнародних систем і міжнародних організацій; г) теорії, історії, інших аспектів розвитку дипломатії; ґ) країнознавства; д) міжнародної інформації й комунікації; е) розвитку зовнішньополітичних відносин і дипломатії України; є) національної й міжнародної безпеки; ж) теорії й практики вивчення міжнародних відносин.

Констатуючи достатній рівень забезпечення навчально-методичною літературою трьох спеціальностей, інтегрованих у спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», відзначимо видання, які, згідно з нашим аналізом, були найбільш затребувані студентами. Зі спеціальності «Краєзнавство» це видані у 2000 – 2012 рр., до прикладу, колективні й індивідуальні підручники і посібники, підготовлені В. Головченком, М. Дорошком, П. Ігнат'євим, В. Крижанівським та ін. Вони ґрунтуються на напрацьованих у вітчизняній і західній науці методологічних засадах та водночас відрізняються за характером геополітичного охоплення усього світу, окремих регіонів, зокрема країн пострадянського простору, Європи, Північної Америки тощо.

Теорію та історію міжнародних відносин і дипломатії студенти-бакалаври активно опановують за навчальними книгами, які кількаразово перевидавалися впродовж 1996 – 2016 рр. Їхніми авторами й редакторами виступали знані вчені-міжнародники, професійні дипломати, фахівці з інших галузей знань, зокрема, Л. Гайдуков, Л. Герасіна, А. Голіков, С. Гасім, В. Головченко, Л. Губерський, О. Журавльов, А. Камінський, В. Копійка, О. Коппель, В. Крушельницький, Є. Макаренко, М. Мальський, М. Мацяк, В. Манжола, В. Матвієнко, О. Пархомчук, Н. Піпченко, В. Поґрібна, М. Требін, О. Шевченко, Т. Шинкаренко, О. Шнирков та ін.

Серед здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю «Міжнародна інформація», популярністю користуються такі «знакові» підручники і посібники, як «Вступ до спеціальності» (2009), «Кризові комунікації в міжнародних відносинах» (2009), «Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика» (2010), «Європейські комунікації» (2010), «Інформаційні ресурси державної ідентичності» (2010) та ін. Вагомий внесок у науково-методичне забезпечення цієї спеціальності зробили представники різних галузей знань (О. Андрєєва, В. Гондюл, О. Добржанська, О. Кучмій, Н. Литвиненко, Є. Макаренко, М. Ожеван, Ж. Панченко, М. Рижков та ін.).

Це явище має неоднозначні наслідки, зокрема, зумовило розмаїття структурно-змістового наповнення навчальної дисципліни «Міжнародна інформація»

та спричинило певну дезорієнтацію у визначенні її базових компонентів. Зокрема, автори навчального посібника С. Кудрявцева і В. Колос (2005), з'ясувавши основні поняття міжнародної інформаційної діяльності, зосередилися на показі її технологічних аспектів, що стосуються функціонування Інтернету, електронних бібліотек, освітніх і комерційних комунікацій, віртуальних структур тощо. У посібнику І. Боднар (2004) зміст цієї дисципліни розкривається через з'ясування особливостей, тенденцій розвитку, інших аспектів інформаційної політики в різних країнах і регіонах світу та в Україні. А зміст підручника «Вступ до спеціальності «Міжнародна інформація» (2014) повністю присвячений характеристиці її освітньо-професійної програми, хоча вона, передусім, важлива для викладача, бо студентам достатньо розуміти її загальні положення. Таку ж спрямованість мають інші видання з цієї дисципліни.

Навчальна література для студентів, що вивчають спеціальність «Міжнародні економічні відносини», відзначається галузевою багатопрофільністю. Зокрема, в анотаціях значної частини призначених для її науково-методичного забезпечення підручників і посібників указується, що вони також адресовані студентам спеціальностей «Міжнародна економіка», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та ін. Загалом така навчальна література стосується різних аспектів теорії й практики економіки, тож розрахована на студентів, що опановують різні спеціальності цієї галузі знань.

Значний сегмент навчальних видань безпосередньо орієнтований на студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини», про що свідчать ідентичні з нею назви підручників і посібників та їхня змістова спрямованість. Майже всі зі складеного нами рейтингу «ТОП-10» найбільш затребуваних навчальних посібників з'явилися в київських видавництвах. Чимало книг користуються значним попитом з 1994 р. (Л. Філіпенко, В. Будкін, І. Бураковський), інші стали популярними завдяки мережі Інтернет (В. Романчиков, І. Романенко (2008); І. Амеліна, Т. Попова, С. Владимиров (2013) та ін.). Окремі праці мають по два-чотири (О. Передерій) і навіть вісім перевидань (В. Козик, Л. Панкова, Н. Даниленко). Структурно-змістовий аналіз реферованої літератури дозволяє говорити про напрацювання певної загальної «матриці» опанування навчального курсу «Міжнародні економічні відносини» через послідовність з'ясування його предмета, завдань, об'єктів і суб'єктів та рівнів, принципів і законів розвитку міжнародних економічних відносин; їхній комплексний аналіз у системі світового господарства; висвітлення основних форм, напрямів та різних аспектів розвитку (торговельні відносини і послуги, рух капіталу, валютні системи і відносин, проблеми міжнародної економічної інтеграції й глобалізації тощо). При цьому кожна навчальна книга має свої особливості, що відображають авторський підхід до трактування й висвітлення основних проблем міжнародних економічних відносин.

Означені вище характеристики значною мірою стосуються й забезпечення навчальною літературою студентів спеціальності «Міжнародне право». Виявлено, що в цьому профільному вимірі її загальний обсяг, порівняно із двома іншими спеціальностями галузі знань «Міжнародні відносини», значно менший, тому майбутні фахівці-міжнародники активно використовують загальний навчально-методичний доробок у галузі права. Поряд із оприлюдненим рейтингом «ТОП-5» найбільших популярних навчальних видань з міжнародного права, відзначимо ґрунтовні, написані згідно з міжнародними стандартами підручники «Міжнародне право» за редакцією В. Ліпкана, «Вступ до права Європейського Союзу» В. Муравйова, «Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту» В. Мицика, «Міжнародне приватне право» за редакцією А. Довгера і В. Кисіля та ін.

Заслуговує на увагу досвід підготовки адаптованих до навчального процесу довідникових видань. Прикладом може слугувати навчальний довідник з проблеми нормативно-правового супроводу укладання міжнародних торгових контрактів.

У ньому систематизовано основні теоретичні питання й практичні операції, що супроводжують цей процес, подаються методичні рекомендації для його учасників, вибірка відповідних нормативно-правових актів, приклади практичного розв'язання конфліктних ситуацій тощо [2]. Важливо відзначити брак таких практично орієнтованих видань для студентів-міжнародників різних спеціальностей та доцільність їхньої підготовки.

Поряд із фаховою навчальною літературою для різних спеціальностей галузі знань «Міжнародні відносини» на окрему увагу заслуговують профільні навчальні видання з іноземної мови, що стали новим явищем у розвитку іншомовної освіти студентів нефілологічних спеціальностей ЗВО України. Це явище відстежується з 2007 – 2008 рр. та прогресує через появу видань різного навчально-методичного спрямування: навчальних посібників, адаптованих до потреб підготовки студентів-міжнародників [напр.: 1 та ін.]; текстів для читання з різних мов фахової підготовки [5]; тренінг-курсів із синхронного перекладу [4]; коучінгу для усних перекладів [3] тощо.

Цікавим і перспективним став реалізований Інститутом міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка навчальний мовний проект «Euro-2012» у вигляді підготовки й видання посібників для спілкування з гостями цього заходу англійською, німецькою, французькою, іншими європейськими мовами. Крім мовної практики, він сприяв формуванню в студентів-волонтерів навичок і досвіду комунікації з іноземцями, що особливо важливо для майбутніх міжнародників.

Варто виокремити низку видань, які в загальному просторі фахової навчальної літератури вирізняються змістовим наповненням, стилем викладу, широкою затребуваністю студентами різних спеціальностей. Передусім, відзначмо працю «Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України» (2008) А. Зленка – відомого дипломата, який двічі очолював МЗС України (1990 – 1994; 2000 – 2003). За змістом і стилем вона перегукується з виданими раніше мемуарами, тож цікава для майбутніх фахівців реконструйованим на тлі глобальних геополітичних змін «дипломатичним портретом» України, який подається крізь призму особистої причетності автора до доленосних подій світової політики. Ця книга має важливе пізнавально-виховне значення, сприяє формуванню соціально-комунікативних якостей молоді особистості, яка одержує важливі для життя уявлення про норми й правила поведінки, спілкування в різних міжнародних і соціальних середовищах.

З таких позицій є цінними кількаразово перевидані посібники О. Сагайдак (2006) та І. Шинкаренка (2009) під назвою «Дипломатичний протокол та етикет». Вони розкривають суть, зміст, історичні етапи розвитку цього феномену, дають усебічну характеристику дипломатичного корпусу, дипломатичного листування, доводять необхідність дотримання вимог ввічливості при провадженні протокольної діяльності дипломатичного представництва, висвітлюють традиції й специфіку ділового спілкування, етики й норм дипломатії в різних країнах світу.

Синтезований аналіз розвитку навчальної літератури з підготовки майбутніх фахівців-міжнародників дозволяє окреслити низку загальних взаємопов'язаних тенденцій цього процесу, однією з основних і визначальних стала поступова й дедалі активніша зміна балансу використання російсько- та українськомовних видань на користь останніх. Згідно з нашими спостереженнями, переломними в цьому сенсі стали 2001 – 2003 рр., коли з розвитком мережі ЗВО, які готують студентів відповідних спеціальностей, і збільшенням їхньої кількості, з одного боку, та зміцненням кадрового науково-педагогічного потенціалу – з іншого, у процес створення такої фахової літератури включилися колективи профільних кафедр не лише Києва, Львова, Харкова, а й інших регіональних університетів. Помітний вплив на нього справив військовий конфлікт на Сході України. У «списках рекомендованої літератури», наданих у різних видах навчально-методичного забезпечення останніх років, частка навчальних книг, виданих у РФ може сягати близько 10 – 40 %. Хоча більшість з них становлять насправді

грунтовні фахові видання, українськомовні підручники й навчальні посібники не поступають їм за своїм науково-методичним рівнем.

Поглибленню означеного явища сприяє активне використання в навчальній діяльності студентів перекладів праць відомих зарубіжних авторів. Як приклади – класичні твори відомих учених, дипломатів, державних діячів: «Мир і війна між націями» Р. Арона, «Велика шахівниця» З. Бжезинського (переважно, зокрема й науковцями, використовується російськомовний переклад, а не українськомовний, який також викладений у мережі Інтернет), «Про війну» К. Клаузвіця та ін.

Другою важливою тенденцією стало видове урізноманітнення навчальної літератури. Ідеться про довідникові видання, розраховані на широкий вжиток і навчальні цілі. За науково-методичним рівнем вони відповідають найкращому європейського досвіду. До прикладу, різномовні глосарії міжнародно-політичних термінів (2009, 2011 та ін.), навчальні словники «Міжнародні економічні терміни» (2008), «Теорія міжнародних відносин» (2011), «Основи теорії міжнародних відносин» (2015) та ін. Серед фахових дидактично орієнтованих збірників документів заслуговують на увагу видання про діяльність ООН, колекція Лісабонських консолідованих договорів тощо.

Водночас досить гостро відчувається брак українськомовних хрестоматій, збірників документів з історії і теорії міжнародних відносин тощо. За таких обставин залишаються затребуваними відповідні російські аналоги, як, до прикладу, хрестоматія 2002 р., у якій надані фрагменти творів англо-саксонських авторів 1939 – 1972 рр., що вважаються класикою міжнародно-політичної науки. Утім українська система освіти має достатній потенціал для розв'язання цієї проблеми.

Відносно новим і перспективним для розвитку українського освітнього простору явищем стала поява розрахованих, насамперед, на студентів-міжнародників навчальних видань іноземними мовами. Прикладами можуть слугувати підготовлені викладачами кафедр іноземних мов Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка (В. Дайнеко, Л. Волошинова, І. Лісова та ін.) навчальні посібники «Acteurs de la justice» («Працівники правосуддя»), «Diplomatic acts and Consular instruments», «Diplomatic Correspondence. Study Guide» («Дипломатичні акти та консульські документи»), «Simultaneous Interpretation Mastered» («Засвоєння одночасного тлумачення»), «UN Correspondence. Study Guide» («Листування ООН. Навчальний посібник») та ін.

Згадаємо й чи не єдиний англomовний навчальний посібник з країнознавства «Australia. A Continent, an Island, a Country» (Австралія. «Континент, острів, країна»), підготовлений ученими Ужгородського національного університету (2015). Він містить оригінальні текстові джерела інформації, що розкривають історичний, політичний, економічний, культурний розвиток Австралії. Вони супроводжуються комплексами вправ для вдосконалення мовленнєвої й перекладацької культури студентів.

Отже, нагромаджено значний обсяг навчальної й навчально-методичної літератури, що слугує одним із головних засобів інформаційного й методичного забезпечення професійної підготовки майбутнього міжнародника. Підвищення її науково-методичного рівня зумовлює й стимулює зростанням загальних суспільних та освітніх вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі. Зростання відповідності структури й змісту навчальної літератури загальнопедагогічним вимогам знайшло вияв у її підпорядкованості вимогам освітніх програм, відображені в ній новітніх наукових досягнень і змін у характері розвитку міжнародних відносин тощо. Водночас у цій царині залишається чимало прогалин, зокрема брак хрестоматій, які стосуються різних аспектів міжнародних відносин тощо.

Предметом подальших студій можуть стати такі види навчально-методичного забезпечення, як методичні вказівки (рекомендації), хрестоматії, курси або конспекти лекцій, навчальні програми, практикуми тощо.

Література:

1. Англійська мова для міжнародних відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. Турчин. 2-ге вид. Вінниця: Нова книга, 2011. 256 с.
2. Международные торговые контракты и их нормативно-правовое сопровождение: справочник / сост. В. И. Сидоров, В. Н. Дмитриев, А. В. Журавлев. Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. 588 с.
3. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Іванова С. В. Коучінг для успіху перекладів. Київ: Арій, 2010. 220 с.
4. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Іванова С. В. Тренінг-курс по синхронному перекладу: навч. посіб. Київ: Арій. 2010. 192 с.
5. Тексти для читання з мови фаху (іспанська мова): навч. посіб / Захаренко О. М. та ін. К.: ІМВ, 2008. 178 с.

Klepar M. V.

EDUCATIONAL PUBLICATIONS AS A MEANS OF INFOMATIVE
AND METHODOLOGICAL PROVISION OF PROFESSIONAL TRAINING
FOR FUTURE SPECIALISTS IN INTERNATIONAL RELATIONS

The «comprehensive analysis of educational literature for students of various specialties in the field of» «International relations» is implemented in the article that presupposes its overall structural and functional characteristics according to certain features and criteria, through the prism of the dynamics of internal changes and modernization.

It is noted that modern pedagogical science considers educational literature as a didactic object, which is not only an element and a form of» the content of education, but also projects the organization of educational process, educational publications implement its substantive content and procedural and activity components and reflect the main elements of pedagogical systems: the purpose, the definition of organizational forms and the statement of the content of training; selection and development of didactic technologies, etc.

The educational literature for students of the specialties «International relations, public communications and regional studios», «International economic relations», «International law» in the field of studies of «International relations» is characterized.

On the basis of analysis of different sources the rating of textbooks which are used by the students of the above mentioned specialties is determined. The educational literature for the students of the specialties «International relations, public communications and regional studios», «International economic relations», «International law» of the field of studies «International relations» is analyzed. This is explained by the fact that, firstly, it has general theoretical character, and it is demanded by students who master other abovementioned specialties; secondly, it integrated educational publications prepared for specialties «International relations», «International information», «Country studies» by 2015. The main tendencies of preparation of educational editions in the beginning of the XXI century are determined, which consist in the publication of specialized vocational literature in foreign language; in rejection from Russian-language literature, which is replaced by a high-quality Ukrainian editions, etc. It is concluded that there are many gaps in the sphere of textbook creation in particular the lack of readers in the various aspects of international relations, etc.

Key words: educational literature, textbook, tutorial, field of knowledge «International relations», specialty «International relations, social communications and regional studios», specialty «International economic relations», specialty «International law».

Дата надходження статті: «19» вересня 2018 р.